

ЛІКАРСЬКІ ЗАСОБИ ДЛЯ ОФТАЛЬМОЛОГІЇ В АСПЕКТІ АТС-КЛАСИФІКАЦІЇ

Фетісова О. Г., Андрюкова Л. М., Шпичак О. С.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації

Кафедра промислової фармації та економіки

promek-ipksf@nuph.edu.ua

Вступ. Офтальмологія налічує значну кількість захворювань очей, серед яких переважають глаукома, катаракта, діабетична ретинопатія та інші, які у більшості випадків можуть призвести до сліпоти, тому обумовлює соціальне значення цього направлення. Найбільш поширеним та традиційним методом лікування пацієнтів з різними офтальмологічними захворюваннями є фармакотерапія із застосуванням лікарських засобів, які чинять вплив безпосередньо на очі завдяки найбільш доступним препаратам для місцевого застосування органів зору. Серед переваг місцевого застосування очних лікарських засобів зазначають безпосередньо локалізовану доставку лікарських речовин до зони запалення із зручністю і відносною безболісністю для пацієнта при їх застосуванні, кращий доступ до внутрішньоочних середовищ та відсутність печінкового метаболізму в порівнянні зі шляхом системної доставки.

Лікарські препарати для офтальмології займають особливе значення серед лікарських засобів, що використовують в медикаментозній терапії людини, не тільки завдяки жорстким вимогам до якості та безпеки очних лікарських препаратів, але й визначеністю окремою групою відповідно до АТС-класифікації. Враховуючи постійну мінливість сучасного фармацевтичного ринку та соціально-важливе значення, що виконують офтальмологічні лікарські засоби, обізнаність спеціалістів фармації у цих питаннях є завжди важливим та актуальним напрямом, а дослідження ринку лікарських препаратів для лікування очей потребують постійного оновлення. Таким чином, мета даного дослідження полягала у проведенні аналізу офтальмологічних лікарських препаратів, які представлені на даний час на фармацевтичному ринку України, щодо АТС-класифікації.

Матеріали та методи. Для проведення досліджень було використано класичний (традиційний) метод аналізу та узагальнення інформації. Аналіз асортименту очних лікарських засобів, що представлені на вітчизняному фармацевтичному ринку, здійснювали з використанням даних Державного реєстру лікарських засобів України та електронних баз даних, зокрема Компендіум-2022, де наведені лікарські препарати відповідно до класифікаційної системи АТС, за належністю лікарського засобу до певної групи АТС-класифікації.

Результати та їх обговорення. Проведений аналіз показав, що станом на травень 2022 року на вітчизняному фармацевтичному ринку в Державному реєстрі ЛЗ України зареєстровано 293 лікарські препарати для лікування різних захворювань органів зору. З огляду на 25 дублюючих записів серед зареєстро-

ваних лікарських препаратів у зв'язку із закінченням дії однієї реєстраційної картки щодо зазначення відомостей про лікарський засіб та введенням в дію змін до відомостей про тотожній лікарський засіб іншого (дублюючого) запису протягом певного періоду після затвердження відповідного наказу, ці дані не враховувались при підсумовуванні результатів дослідження.

АТС-класифікація відносить очні лікарські засоби до групи S01 «Засоби, що застосовуються в офтальмології» та до групи S03 «Препарати, що застосовуються в офтальмології та отології». Згідно АТС-класифікації на фармацевтичному ринку України представлені дев'ять груп офтальмологічних лікарських препаратів та 2 групи лікарських засобів, що мають подвійне застосування – в офтальмології та отології. Проведене дослідження показало, що найбільшу долю лікарських препаратів для очей відповідно до їх основного терапевтичного застосування протягом багатьох років займає група протиглаукомних та міотичних лікарських засобів (S01E) із значенням 38,4 % від загальної кількості зареєстрованих офтальмологічних лікарських засобів (переважно комбінованих лікарських препаратів на основі тималолу малеату, які налічують 27 торгових найменувань). Наступні групи за кількістю лікарських препаратів належать до протимікробних (S01A) – 15,0 %, протизапальних (S01B) – 11,2 %, протиалергічних та антиангіотензивних (S01G) – 8,2 % та групи інших офтальмологічних засобів (S01X) – 10,4 %. Загальна доля лікарських препаратів для лікування захворювань очей та вуха складає 5,2 % здебільшого за рахунок очних крапель протимікробної дії на основі таких лікарських речовин, як ципрофлоксацин, норфлоксацин, офлоксацин та мірамістин, а також комбінованого лікарського засобу з ципрофлоксацином та дексаметазоном. Також слід зазначити, що наповнення груп АТС-класифікації ЛЗ змінюється як за якісним, так і за кількісним складом. Серед прикладів можна навести відсутність такої дуже популярної у складі лікарської форми очні краплі лікарської речовини антигістамінної дії, як антазолін, та появу 4-х новітніх лікарських препаратів на основі моноклональних антитіл в групі лікарських засобів для застосування при судинних захворюваннях очей (S01L).

Висновки. З розвитком сучасних знань щодо фармакотерапії захворювань ока та технологій з виробництва лікарських препаратів оновлюється та вдосконалюється сучасний перелік зареєстрованих очних лікарських засобів. На сучасному ринку офтальмологічних лікарських препаратів на даний час спостерігається значний асортимент лікарських засобів для лікування різних захворювань очей, що охоплює усі групи ліків за АТС-класифікацією з переважним домінуванням групи S01E – протиглаукомні та міотичні засоби. Настільки широкий асортимент надає можливість більш повно задовольняти потреби споживачів у якісних, безпечних та ефективних офтальмологічних препаратів серед різних верст населення.